

Helsinki Garden -selvityspyyntö /

arkkitehti SAFA Jussi Murole
 arkkitehti SAFA Tuomas Silvennoinen
 arkkitehti SAFA Tuomas Seppänen

SAFA:n hallitus

puheenjohtaja Henna Helander
 sihteeri Paula Huotelin

SAFAn eettisen valiokunnan vastine Helsinki Garden -selvityspyyntöön

Selvityspyynnössä (5.8.2019) pyydetään SAFA:n eettiseltä valiokunnalta *lausuntoa liiton toimielinten toiminnasta, koskien Helsinki Garden -hankkeesta liiton nimissä annettua nimettömänä jätettyä muistutusta sekä kollegiaalisuuden toteutumista muistutuksen lainvastaisuuteen viittaamisen osalta. Lisäksi toivoisimme eettisen valiokunnan ohjeistusta koskien lausuntojen ja muistutusten antamista koko Arkkitehtiliiton nimissä.*

SAFA:n Eettinen valiokunta on käsitellyt selvityspyyntöä kokouksissaan (25.9. / 1.11. / 26.11.). Valiokunta on pyytänyt ja saanut lisäselvityksen selvityspyynnön tekijöiltä 22.10.2019. Valiokunta on tehtävänsä mukaisesti käsittelyssään keskittynyt punnitsemaan, onko SAFA:n aiheesta antamien lausuntojen ja muistutuksen valmistelu ollut liiton ammattieettisten periaatteiden mukainen. Helsinki Garden -asemaakaavaehdotuksen muistutuksen sisältöä on käsitelty vain Maankäyttö- ja rakennuslain 117 § viittaamisen osalta.

1. Valiokunta on käsittelyssään todennut, että mainitun muistutuksen valmistelussa ei ole kaikilta osin toimittu arkkitehdin ammattieettisten sääntöjen avoimuusperiaatteen mukaisesti.

2 § Avoimuus " -- yhteiskunnan on voitava luottaa siihen, että arkkitehdin nimikirjoituksellaan hyväksymä suunnitelma, lausunto tms. on asiallisesti perusteltu ja riittävän laadukas".

Periaate koskee yksittäisen arkkitehdin lisäksi myös Arkkitehtiliittoa. Tässä tapauksessa kiire näyttää johtaneen valmisteluun, joka ei ole ollut kaikilta osin riittävän avointa ja läpinäkyvää. Muistutuksen ja lausuntojen nimettömäksi jättäminen heikentää liiton viestinnän avoimuutta, luotettavuutta ja vaikuttavuutta.

Lausunnot ja kannanotot ovat merkittävä osa Arkkitehtiliiton vaikuttamistyötä. Eettinen valiokunta pitää tärkeänä, että SAFAn antamat lausunnot ja kannanotot ovat aina allekirjoitettuja. Eettinen valiokunta haluaa myös rohkaista tapaa, jossa lausunnoista ja kannanotoista on nähtävissä niiden valmisteluun osallistuneet toimielimet. Tämä tukee kuvaa avoimesta, moniäänisestä ja monipuolisesti ammattitaitoisesta Arkkitehtiliitosta myös julkisuudessa.

2. Rakennettua ympäristöä koskevista asioista on usein erilaisia, oikeutettuja näkemyksiä. Eettinen valiokunta katsoo, että arkkitehdeillä ja Arkkitehtiliitolla tulee olla mahdollisuus vastaisuudessaakin vedota lausunnoissaan ja kannanotoissa maankäyttö- ja rakennuslakiin. Lainvastaisuuteen

vetoaminen on kuitenkin poikkeuksellisen vakava kannanotto, joka tulisi aina tehdä vain harkittujen perustelujen nojalla ja huolellisen valmistelun päätteeksi.

SAFA:n hallituksen laatimassa muistutuksessa on tuotu esiin näkemys, että Helsinki Garden - asemakaavaehdotus ei ole maankäyttö - ja rakennuslain 117 §:n mukainen. Viitatussa lakipykälään hallitus ei eettisen valiokunnan näkemyksen mukaan ole riittävän selkeästi tuonut esiin perusteita kantansa tueksi. Näin lausueessaan hallitus on osallistunut julkiseen keskusteluun, mutta samalla heikentänyt hankkeessa eri rooleissa mukana olevien liiton jäsenten uskottavuutta julkisuudessa. Eettisen valiokunnan näkemyksen mukaan hallitus on näin toiminut arkkitehdin ammattieettisten periaatteiden kollegiaalisuuden hengen vastaisesti.

12 § Arvioidessaan toisen arkkitehdin työtä toimeksiantajalle tai julkisesti arkkitehdin tulee tehdä se asiallisesti ja perustellen . . .

Ettinen valiokunta kannustaa arkkitehtikuntaa julkiseen keskusteluun rakennetusta ympäristöstä ja sen arvoista. Lausunto, jonka sisältö on punnittu, asiallinen ja kattavasti perusteltu johtaa nykyistä rakentavampaan keskusteluun niin ammattikunnan keskuudessa kuin julkisuudessa. Ettinen valiokunta haluaakin painottaa lausuntojen ja muistutusten huolellisen ja avoimen valmistelun merkitystä. Valiokunta rohkaisee SAFAn hallitusta ja toimielimiä sisäiseen keskusteluun siitä, miten lausuntojen ja kannanottojen valmistelulle voidaan varata niiden tarvitsema aika ja resurssit.

3. Valiokunta on osana selvityspyynnön käsittelyä keskustellut myös tarpeesta liiton toimielinten yhteiseen ohjeistukseen lausuntojen laatimisen periaatteista. Ettinen valiokunta on osallistunut ohjeistuksen laadintaan kommentoimalla ja täydentämällä SAFAn hallituksen asiasta laatimaa esitystä.

Ettinen valiokunta toivoo, että kun SAFAn lausuntojen laatimisen periaatteet ovat valmiit, niistä tiedotetaan laajasti koko jäsenistölle. Tällä tavoin voidaan osaltaan lisätä läpinäkyvyyttä, tietoa ja yleistä ymmärrystä SAFAn lausuntojen laatimisesta ja niiden roolista liiton vaikuttamistyössä.

Arkkitehtiliiton lausunnoissa tulee tunnistaa SAFAn monimuotoisuus ja sen jäsenten erilaiset roolit. Mikäli SAFA kritisoi julkisuudessa hanketta, jonka lähtökohtana on arkkitehtuurikilpailu, jonka järjestämiseen SAFA on itse osallistunut, tulee tuoda ilmi liiton rooli kilpailun järjestämisen aikana. Jos kritiikkiä ja sen syitä ei perustella huolellisesti, SAFAn toiminta voi näyttäytyä ristiriitaiselta ja heikentää ammattikunnan uskottavuutta.

Suomen Arkkitehtiliiton kiistaton rikkaus on laajasti eri tehtävissä toimiva ammattitaitoinen ja moniääninen jäsenistö. Tämä mahdollistaa osaltaan SAFAn menestyksensä vaikuttamisen useissa eri rooleissa ja tehtävissä rakennettuun ympäristöömmme liittyvissä kysymyksissä.

Helsingissä 16.12.2019

Ettinen valiokunta

Ilkka Halinen
Ettisen valiokunnan puheenjohtaja